

ピアノフォルテ

現代ピアノ音楽語法への導入

館野泉——監修/久保春代——訳

Edited by Matti Raekallio

piano forte

Aho

Heiniö

Lindberg

Rechberger

Sermilä

Wessman

Vuori

PIANOFORTE

Aho, Heiniö, Lindberg,

Rechberger, Sermilä, Wessman, Vuori

M071

© Modusmusiikki Oy, Finland

Sisällys

Contents

Harri Wessman: Marssi — <i>Marsch</i>	5
Harri Wessman: Öistä kävelyä — <i>Nightly Stroll</i>	6
Kalevi Aho: Allgretto	7
Kalevi Aho: Andante	8
Magnus Lindberg: Tre små pianostycken — Kolme pientä pianokappaletta — <i>Three Little Piano Pieces</i>	9
Mikko Heiniö: Kolme repetitiivistä unta — <i>Three Repetitive Dreams</i>	14
Herman Rechberger: Do(do)tila	24
Herman Rechberger: Panokekato	26
Herman Rechberger: (Vielleicht) DONAU? — Kenties TONAVA? — <i>Perhaps DANUBE?</i>	28
Harri Vuori: Ajattaro	30
Jarmo Sermilä: Kolme preludia — <i>Three Preludes for Piano</i>	32

Kannen kuva Juha-Pekka Laakio

Alkusanat

Pianistien koulutukseen on tämän vuosisadan jälkipuoliskolla syntynyt outo vinoutuma: opiskelija ei usein saa kovinkaan selvää kuvaa siitä, millaista taidemusiikkia hänen omat maanmihensä ja aikalaisensa luovat. Erityisen vähän tunnutaan joskus oltavan perillä kaikkein uusimmasta tuotannosta. Kun toisaalta viisikin vuotta saattaa olla pitkä aika säveltäjän työllisessä kehityksessä, perustuu monen pianistin musiikillinen maailmankuva osittain vanhentuneeseen tietoon.

Tavallinen musiikin harrastaja ja konserteissakävijä saattaa myös joskus jäädä vaille kontaktia kaikkein tuoreimpaan sävellystyöhön - lukuunottamatta tietysti sitä aktiivinta yleisönosaa, joka varta vasten hakeutuu kuuntelemaan nykymusiikkia ja tätä kautta oppii siitä nauttimaan.

Sekä pianonsoiton opiskelijoiden että konserttiyleisön kykyä ja halua vastaanottaa uusia sävelkieltä tuntuu joskus häihteävän soivan kudoksen (ja nuottitekstin) läpitunkemattomalta vaikuttava tiheys. Tämä hankaluus on käsillä olevan nuottivihon teoksissa tietoisesti väistetty, usein jo sävellystyön lähtökohdista. Kyseessä on uuden suomalaisen pianomusiikin kokonaisuus, joka on julkaistu myös levyinä samanaikaisesti nuottipainoksen kanssa. Sävellyksiä yhdistää ajatus soveltuvuudesta opetustarkoituksiin. Periaatteena on ollut, että teosten edellyttämä soittotekninen valmius ei ylittäisi Sibelius-Akatemian 2A-kurssitutkinnon vaatimustasoa, että kussakin kappaleessa havainnollistuisi jokin keskeinen uuden musiikin esitysongelma - ja että ne ennen kaikkea toimisivat **musiikkina**, jotta kuulija voisi nauttia niistä ilman pianoteknisiä päänkivistyksiä.

On kiehtovaa todeta, kuinka vastakkaisilla tavoilla seitsemän oman aikamme suomalaista säveltäjää ratkaisee kuvattu ongelman. Eräs tapa, elegantti ja yksinkertainen, on jatkaa suoraan pedagogisen karakterikappaleen perinteitä, kuten Harri Wessmanin Ölsessä kävelyssä ja Marssissa on laita. Piano-opiskelija voi paneutua näissä miniatyyreissä muutamiin kosketuksen ongelmiin; toisaalta laulavan melodialinjan käsittelyn, toisaalta marcaton osalta.

Kalevi Ahon kaksi pikkukappaletta muodostavat samantapaisen parin kuin Wessmanin teokset. Marsinomainen Allegretto on sävelletty Korvat Auki ry:n tilauksesta 1979. Allegrettossa kiinnittyy huomio räjähtäviin käsivarsiklustereihin. Ne katkovat marssin poljentoa, joka muutenkin on šostakovitšmaisesti vieraannutettu. Andante puolestaan on Ahon oma suora transkriptio neljännen sinfonian alkuosan koraalimai-

sesta jaksosta, joka alunperin on soitinnettu neljälle sellolle.

Magnus Lindbergin Kolme pianokappaletta on käsillä olevan kokoelman pelkistyneintä musiikkia. Viimeinen niistä on peräti yksiaäninen - harvinaisuus pianoteokseksi. Sarjaa ei silti ole niin helppoa soittaa kuin luulisi. Jotta sen erikoislaatuisen jännitteinen ilmaisevuus pääsisi olkeuksiinsa, on tiukasti organisoitujen rytmi- ja nyanssiarvojen toteuduttava täsmällisesti. Ja se on varsin hankala tehtävä.

Vähemmän askeettista, mutta silti loppuun asti jäsenneltäjä ovat Jarmo Sermilän Kolme preludia. Teokset ovat Sermilän tuotannossa poikkeuksellisia; ensinnäkin siksi, että ne on kirjoitettu soolopianolle, ja myös sarjallisen rakenteensa vuoksi.

Hlukan vapaammin on 12-säveljärjestelmää käytetty Harri Vuoren mietiskelevässä Ajattarossa. Kyseessä on kolmiosaisen pianosarjan keskimäinen kappale. Erikoisen nimi pohjautuu muinaissuomalaiseen mytologiaan, Ajattaro oli sen mukaan jonkinlainen pahahenki. Mutta ilmeisesti suomalaisittain rauhallisenpuoleinen.

Tavallaan etydeistä käyvät Herman Rechbergerin teokset (Vielleicht) Donau? ja Panokekato. Edellinen on graafinen kompositio. Sen "nuottikuva" on piirros, joka voisi esittää muiden asioiden tai ilmiöiden ohella ehkä Tonavaakin. Lopullinen soiva asu on siis hyvin paljon riippuvainen esittäjän omista ratkaisuista tai pikemminkin siitä muodosta, jonka esittäjän lievästi ohjattu improvisaatio kulloinkin saa. Panokekato (kreikkaa 'ylös-alas') muistuttaa nuottilehtenä koreografista piirrosta, jonka lukusuunta on nimen mukainen. Sen varsinainen sisältö on tutkielma flyygelin (tai pianon) sisällöstä, tutkimusmatka kielten raaputteluun, läimäyttelyyn ja muuhun hauskaan. Kolmas Rechbergerin teos, Do(do)tila yhdistää koskettimilla soittamisen pianon sisäiseen suoraan toimintaan.

Mikko Heiniön sarja Kolme repetitiivistä unta poikkeaa monessa suhteessa muista levyteoksista. Se on ensinnäkin pianistisesti multa huomattavasti vaikeampi, sarjan finaalisissa joutuvat vahvimmatkin ranteet todelliseen testiin. Mutta erityisesti sarjan emotionaalinen koskettavuus - ääriosien epätoivoinen kiihkeys ja hitaar keskiosan painostava tunnelataus - asettavat esittäjälleen suuren haasteen. Musiikin voi aavistaa heijastelevan säveltäjän järkyttäviä henkilökohtaisia kokemuksia. Keskiosan, Kaleidoskoopin, jaksojen järjestys on jossain määrin esittäjän valittavissa, joten se tarjoaa useita ratkaisuvaihtoehtoja.

Matti Raekallio

Marssi—March

マーチ

Harri Wessman 1982

Animato $\text{♩} = \text{ca } 100$

The first system of the musical score for 'Marssi—March' consists of two staves. The upper staff is in treble clef and contains a melodic line with eighth and sixteenth notes. The lower staff is in bass clef and contains a rhythmic accompaniment of chords. The tempo is marked 'Animato' with a quarter note equal to approximately 100 beats per minute. The dynamic marking is *mf*.

The second system of the musical score continues the piece. The upper staff features a melodic line with eighth notes and some accidentals. The lower staff provides a steady accompaniment of chords. The dynamic marking remains *mf*.

jne. / etc.

Allegretto

Kalevi Aho

The first system of the musical score for 'Allegretto' consists of two staves. The upper staff is in treble clef and contains a melodic line with eighth notes and some accidentals. The lower staff is in bass clef and contains a rhythmic accompaniment of chords. The dynamic marking is *p*.

The second system of the musical score continues the piece. The upper staff features a melodic line with eighth notes and some accidentals. The lower staff provides a steady accompaniment of chords. The dynamic markings are *mf* and *f*.

The third system of the musical score continues the piece. The upper staff features a melodic line with eighth notes and some accidentals. The lower staff provides a steady accompaniment of chords. The dynamic markings are *fp* and *f*.

jne. / etc.

Pianostycke II ピアノ小品 II

Magnus Lindberg *p*

jne. / etc.

Kolme repetitiivistä unta *Three Repetitive Dreams*

Pienelle Tuuli Marialle, joka sairastui vakavasti syksyllä 1982

For little Tuuli Maria, who fell seriously ill in autumn 1982

3つの繰り返される夢

1982年秋に重い病気にかかった小さなトゥーリ マリアに捧げる

Hyrrä — Gyroscope

ジャイロスコープ

Mikko Heiniö 42:1/1982

$\text{♩} = 104-112$